

Tieteen ja tiedon perusteet

7. Ihmistieteet

Tomi Kokkonen

28.&30.9.2020

Mitä ovat ihmistieteet?

Yhteiskuntatieteet

- tutkimuskohde: ihmisten sosiaalinen toiminta, sosiaaliset rakenteet, instituutiot ja mekanismit ja niiden seuraukset
- ”perustieteet”: sosiologia, valtio-oppi ja taloustiede

Kulttuurintutkimus

- kulttuuristen merkitysjärjestelmien, normien, traditioiden jne. tutkimus
- ”perustiede”: kulttuuriantropologia; muita esim. uskontotiede ja folkloristiikka

Taiteentutkimus

- eri taidemuotojen toimintaperiaatteiden tutkimus
- kirjallisuustiede, musiikkitiede, elokuvatutkimus jne.
- linkittyy taidekritiikkiin ja oppineisuuteen kohteesta

Mitä ovat ihmistieteet?

Historia

- ihmisen toiminnan historiaa
- poliittinen, kulttuurihistoria, talous- ja sosiaalhistoria, aatehistoria, ”yleinen historia”
- ei vain tapahtumien kuvailua, vaan joskus myös selittämistä (esim. historiallinen sosiologia: sosiologiaa historiallisista tapahtumista)

Kielen ja kommunikaation tutkimus

- yleinen kielitiede, yksittäisten kielten filologiat, puheentutkimus, viestinnätutkimus
- kieli kulttuurisena järjestelmänä, kieli psykologisena ilmiönä, kieli sosiaalisen vuorovaikutuksen muotona

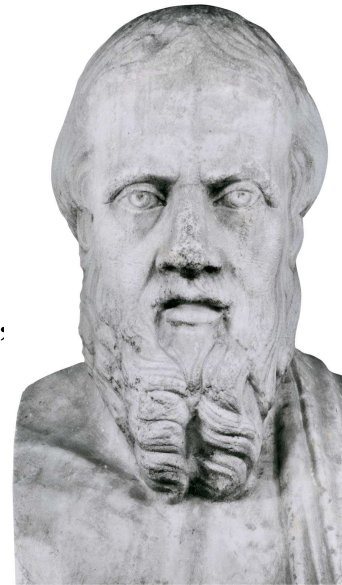
Käyttäytymistieteet

- psykologia, kognitiotiede, neurotiede, käyttäytymisgenetiikka, biologinen antropologia, evoluutiopsykologia
- rajapinta ihmistieteiden ja luonnontieteiden välissä

Ihmistieteiden historiaa

Herodotos (484 – 425 eaa.)

- historia: merkitsi ylös tarinoita ja yritti selvittää, mitkä niistä voisivat olla luotettavia
- historian toimijat: yksittäiset ihmiset ja jumalat

Aristoteles (384–322 eaa.)

- valtio-oppi: eri valtioiden valtiojärjestysten kuvailua ja vahvuuksien arviointia
- kirjallisuustiede: kirjallisuuden lajityyppien ja niiden tyypillisten piirteiden erittely

Renessanssi

- ”paluu” antiikin lähteille: kielentutkimus, hermeneutiikka eli tekstintutkimus

Ihmistieteiden historiaa

Uskonpuhdistus ja ”alkuperäisen” Raamatun etsintä

- tausta: protestantit halusivat perustaa uskon vain Raamattuun, katoliset laajempaan tekstikaanoniin, ”apostolisen opetuksen jatkumoon” ja kehittyvään tulkintaan
- katoliset: *mikä* Raamattu? versioita on monia... (virheet ja muutokset kopioinnissa, editointi, lisäykset jne.)
- aloitti kriittisen Raamatun-tutkimisen (mitkä tekstiversiot ovat alkuperäiset) ja sen myötä myös kriittisen historiallisen tekstitutkimuksen

Poliittisen taloustieteen synty

- Adam Smith (1723–1790): *Kansojen varallisuus* (1776), analyysi markkinamekanismista
- 1800-luvun alun taloustiede avoimen poliittista: kapitalistista, elitististä
- Karl Marx (1818–1883): *Pääoma* (1. osa 1867), kapitalistisen talousjärjestelmän toiminnan kokonaisvaltainen analyysi (huom. Marxin tieteelliset työt eivät sisällä mallia vaihtoehtoiseksi järjestelmäksi, mutta linkittyy poliittiseen liikkeeseen)

Ihmistieteiden historiaa

Luonnontieteellisen mallin mukainen yhteiskuntatiede

- esim. Auguste Comte (1798–1867), Herbert Spencer (1820–1903)
- yhteiskunnallisia lakeja, kehitystasoteita, yleensä progressiivisia
- eivät toimi

Neoklassinen taloustiede 1900-luvulla

- fysiikan innoittama: idealisoituja matemaattisia malleja
- positivismi: ei viittauksia käyttäytymisen ”takana” oleviin pyrkimyksiin; toiminnan tulkinta rationaalisena *utiliteetin maksimoimisena* (*paljastetut preferenssit, rationaalisen valinnan teoria* formaalina teorianä ihmisen käyttäytymisestä)
- analysoi kapitalistista markkinataloutta systeeminä, ei systeemin perustaa, taloutta laajemmin, tai talouden kytköksiä muuhun yhteiskuntaan ja politiikkaan
- taloustieteen sisäinen kritiikki: epärealistisia oletuksia ihmisestä, sidottava lähemmin käyttäytymistieteisiin (psykologia jne.) – *käyttäytymistaloustiede*
- muita kriitikoita: taloussosiologit, uusmarksilaiset

Ihmistieteiden historiaa

Antropologian synty

- pragmaattinen konteksti: siirtomaavaltujen tarve ymmärtää miehittyjen alueiden kulttuureja hallinnollisia tarpeita varten
- evoluutioteorian vaikutus varhaisessa antropologiassa: kulttuurit eri kohdissa ihmisen progressiivista evoluutiota (rodulliset erot, joita heijastelevat fysiologia, kulttuuri, kieli jne.) – tämä ei seuraa evoluutioteoriasta eikä pidä paikkaansa
- myöhemmin: osa-alueiden eriytyminen (kulttuuri-, sosiaali- ja biologinen antropologia)
- muissa varaisissa kulttuuritieteissä nationalistisia vivahteita: oman kansan ytimen (ja hohdokkaan historian) ymmärtäminen

Nykyisissä kulttuuritieteissä pyritään neutraaliuteen

- ei arvottavaa suhdetta kulttuurieroihin
- ei oletuksia eroista ihmisten tiedollisissa kyvyissä
- ”sisäinen rationaalisuus” – voi näyttäytyä *relativismina*

Ihmistieteiden historiaa

Psykologia

- 1800-luku: introspektiivisen psykologian synty
- Sigmund Freud (1856–1939) ja psykoanalyysi: ihmismielen toiminnassa on tiedostamattomia ajatusmalleja ja motiiveja; yritys rakentaa linkki biologian ja ihmistieteiden väliin
- behavioristinen käänne (positivismin vaikutusta): tutkitaan vain käyttäytymistä ja tehdään se kokeellisesti
- kognitivistinen käänne (2. maailmansota, armeijan tarpeisiin): aletaan tehdä (ja testata) oletuksia ihmisen kognition toiminnasta, myös tiedostamattomasta

Uusimmat haasteet psykologialle:

- replikaatiokriisi: kokeita ei ole toistettu tarpeeksi ja monia ilmiöitä ei saada toistettua
- tutkimuskohteena on ollut lähinnä ”outoja” ihmisiä: W.E.I.R.D. (Western, Educated, Industrial, Rich, Democratic societies), jotka lähinnä poikkeama kuin edustava otos

Ihmistieteistä yleensä

Tavoitteena kulttuuristen ja yhteiskunnallisten järjestelmien ja ilmiöiden ymmärtäminen

Kosketuspintana havainnot:

- kvantitatiivinen tutkimus (numeerinen data): tilastotieto, yhteiskuntaa koskevat ”mittaukset”
- kvalitatiivinen tutkimus: tekstilähteet, haastattelututkimukset, osallistuva tutkimus
- kvantitatiivinen tutkimus ilmiöiden todentamisena, kvalitatiivinen tutkimus mekanismien jäljittämisenä

Tutkijan havainto- ja tulkintakyky keskiössä kvalitatiivisessa tutkimuksessa

- havaintojen suurempi epävarmuus ja teoriapitoisuus – ei kierrettävissä
- kaikkea ei voi tutkia kvantitatiivisesti
- teoreettisen ja metodologisen keskustelun ja sisäisen kritiikin tärkeys

Ymmärtäminen kykynä ja tuntemuksena

Ymmärtäminen *kykynä*

- esim. kielen ymmärtäminen: kyky käyttää sanoja ja kielellisiä rakenteita oikein
- laitteen toiminnan ymmärtäminen: kyky käyttää sitä / kyky purkaa osiin, löytää vika ja korjata se
- edellyttää tietoa osien suhteesta toisiinsa

Ymmärryksen *tuntemus* (*sense of understanding*)

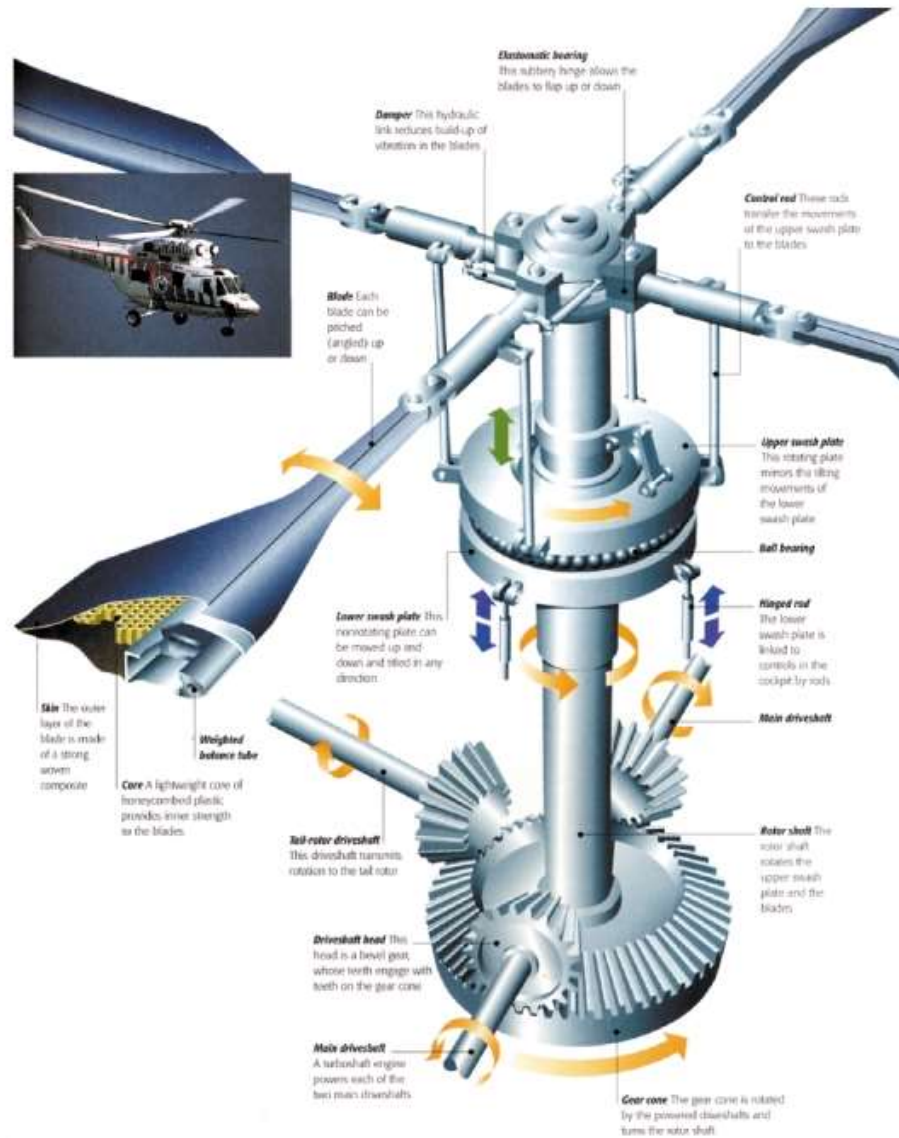
- kokemus, että ymmärtää
- metakognitiivinen tila: osaanko jo vai enkö osaa? (oppiminen)
kannattaako yrittää? (toiminta)

Vaarana *ymmärryksen illuusio*

- ihmiset *tyypillisesti* yliarvioivat ymmärryksensä uusissa asioissa
- ymmärrykset tuntemus kalibroiduu kokemuksen myötä
- esim. ”kokonaisuuden ymmärtäminen” ilman yksityiskohtia,
sanan yhdistäminen asiaan ilman substantiaalista ymmärrystä

(a) What people think they know

(b) What people really know

Ihmistieteet arkiymmärryksen korjaajina

Arkihavaintojen ylittäminen

- kumuloituva, systemaattinen havaintojen kerääminen
- kollektiivisuus: subjektiivisten vinoumien korjaaminen

Arkiajattelun ylittäminen

- teoreettiset jäsennostavat arkikieltä tehokkaampia, tieteenalojen sisäinen kritiikki
- arkiennakkoluulojen ja arvojen tiedostaminen (arvoista lisää myöhemmin)

Objektiivisuuden mahdollisuus?

- ei kokeellisuutta, havaintoaineistojen tuottamisen niukkuus, yksilön korostuminen
- yhteisöllinen kritiikki vähentää subjektiivisuutta
- koulukuntaisuus kasvattaa objektiivisuutta, jos koulukunnat kilpailevat

Humanistisen tutkimuksen tieteellisyys – vertaa *humanistisiin pseudotieteisiin*

- ks. Inkeri Koskinen (2015): *Villi Suomen historia* (tieteenfilosofinen katsaus suomalaisuutta koskeviin pseudotieteellisiin teorioihin ja miksi ne ovat pseudotiedettä)

Evidenssin niukkuus

Esim. historian tutkimus

- yksittäinen tapahtuma, useita mahdollisia tulkintoja
- oletukset siitä, mitä tapahtui, voivat vaikuttaa havaintoaineiston tulkintaan (esim. tekstin ajoitus, missä tilanteessa se on kirjoitettu, kenelle, ja mitä sillä on yritetty saavuttaa)

”Kuinka mahdollista” -selitykset

- voidaan kuvailla tapahtumakulku, joka *selittäisi* tutkittavan asian ja sopii yhteen evidenssin kanssa
- miksi Caesar aloitti sisällissodan? miksi hänet murhattiin?
- ei kerro, mitä tapahtui, mutta poistaa ”mysteerin”
- selityksen etsiminen voi kasvattaa ymmärrystä tilanteesta
- eri selitysten välillä ei keinoa valita
- usein myös esim. taloustieteen mallien luonne

Tekstin tulkinta

Tekstin *merkitysten* ymmärtäminen

- merkitys *kenelle?*
- merkitykset ovat *relationaalisia*

Merkitysten *holistisuus* ja *kontekstuaalisuus*

- merkitys riippuu kontekstista ja muista merkityksistä
- ymmärtämiselle on oleellista kontekstualisointi: mistä ja kenen näkökulmasta tulkintaan? (→ *onnistumiskriteerit*)

Merkitysten *tyhjentyvät* ja *historiallisuus*

- uusi konteksti tai (mielekäs) tulkintaperspektiivi voi muuttaa tai tuoda uusia merkityksiä
- tutkijan tehtävä ei kerrota ”oikeaa” tulkintaa tai viitekehystä, vaan merkitys valitussa viitekehyksessä

Esimerkki: Hamlet kiirastulessa

Mikä on Hamletin motivaatio?

Näytelmän historiallinen konteksti:

- siirtyminen protestantismiin poisti kiirastulen
- ihmisten epävarmuus, kuolleiden muistaminen
- vanhan Hamletin haamu: ei ”kosta” vaan ”muista”
- keskeistä kirjoittamiskontekstissa, merkityksetön myöhemmin

Psykoanalyysin muotikaudella Oidipus-kompleksi oli mielekäs uusi tapa tulkita Hamlettia

”Intentioharha”: tekstin merkitys ei ole se, mitä kirjoittaja halusi

- kieli ei toimi niin – jos muut eivät näe tekstissäni purevaa satiiria, sitä ei siinä ole
- tulkinnat elävät ja *ne* ovat mielekäs tutkimuskohde
- episteemiset ongelmat: mistä tiedämme? tietääkö kirjoittajakaan?

Esimerkki: Raamatun tulkinta

Esim. vanhatestamentillisen tekstin merkitys kenelle?

- 1) Kirjoittajalleen / kirjoitusajan yhteisölle
- 2) Varhaiskristityille
- 3) Nykykristityille
- 4) Nykyjuutalaisille

Ei ole olemassa tutkimuskysymyksestä riippumatonta vastausta

Sama koskee kaikkia ”dogmaattisia tekstejä”:

- lakitekstit, poliittiset ohjelmat jne.
- tekstile annetaan auktoriteetti, tulkintakehikot ja tarpeet muuttuvat

Tekstin tulkinnan lajeja

1) Teksti *havaintoaineistona*

- esim. kulttuurisen kehyksen tai historiallisen tapahtuman selvittäminen
- päätelmien tekeminen tekstistä: tekstin tuottamisen kontekstin arvioiminen (*teoriat havaintoaineiston tuottamisesta*) → tulkitseminen todistusaineistoksi ilmiöstä

Esim. Uusi Testamentti lähteenä varhaiskristittyjen tutkimiseen

- esim. keskusteluja, joissa ei järkeä tapahtumakontekstissa, mutta kertovat kirjoituskontekstin opillisista kiistoista
- historiallinen Jeesus: asioita, jotka eivät sovi narratiiviin, mutta pidetään mukana ja niitä ”pehmennetään” (nasaretilaisuus, Johannes Kastaja, aseellinen yhteenotto vangittaessa)

Tekstin tulkinnan lajeja

2) Tekstin merkityksen selvittäminen *jollekin henkilölle*

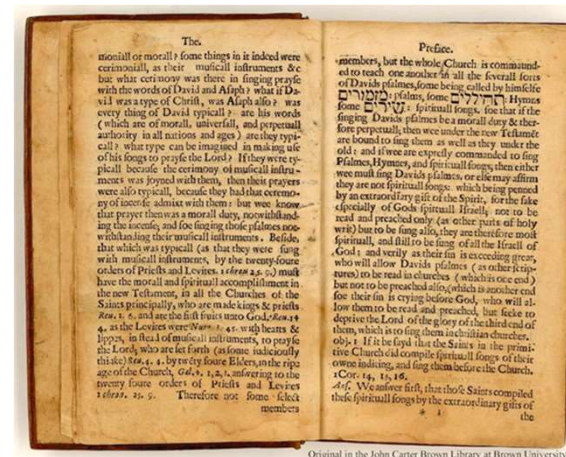
- esim. kirjoittajalle tai jollekin lukija(ryhmä)lle
- tekstin *suhteuttaminen* kulttuuriseen kehykseen (tulkinta määrätystä perspektiivistä)

3) Teksti itsessään

- esim. tekstin kieli
- tekstin kokonaisuuden merkitys, sanoma
- erityistapaus: kirjallisuustiede

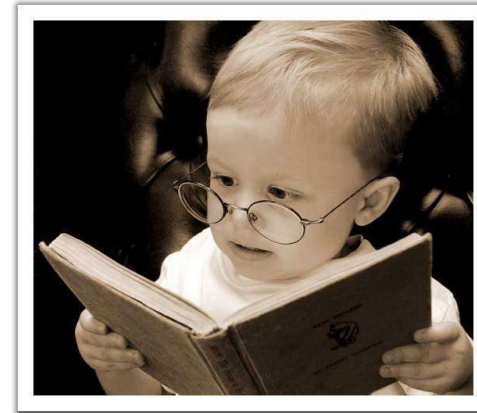
4) Dogmaattiset tieteet

- tekstillä on auktoriteettiasema, tulkinnan tavoitteena soveltaminen

Original in the John Carter Brown Library at Brown University

Tekstin tulkinnan lajeja

5) Kirjallisuustieteellinen tulkinta

- myös kohdat 1, 2 ja 3

5a) *Mahdolliset* (mielekkäät) lukutavat

- tekstin lukemisen syventäminen
- ei kriteerejä oikeille, mutta kylläkin väärille tulkinnoille

5b) *Dekonstruktio*

- eri merkitysten (ja niiden ristiriitojen) löytyminen (ja vaikuttaminen) tekstissä yhtä aikaa

5c) Teksti ”itsessään” ilmiönä

- miten *tekstin ominaisuudet* konstituivat mahdolliset tulkinnat? (teksti tai sen osa, esim. kirjallinen hahmo)

5d) Teksti *havaintoaineistona* kirjallisesta *ilmiöstä*

- esim. lajityyppi, pastissi, postmodernismi jne. – ilmiön tarkastelu vaatii teoreettisen jäsennyksen

Inhimillisen toiminnan intentionaalisuus ja rationaalisuus

Toiminnan intentionaalisuus

- toiminnalla on aiottu päämäärä:
se on suuntautunutta ja sisällöllistä
- toimintaan liittyy *halu* aiottuun asiaintilaan
ja *uskomuksia* siitä, miten tähän asiaintilaan päästään

Toiminta on *instrumentaalisesti rationaalista*

- ihmisten uskomusjärjestelmät ovat kokonaisuuksia,
joissa uskomukset linkittyvät sisältöjen perusteella
- ihmiset haluavat välineellisesti tehdä asioita, jotka
seuraavat heidän päämääristään heidän uskomusjärjestelmänsä sisällä

Toiminnan tulkinta: mihin pyrkimykseen toiminta liittyy?

Yksilönäkökulman riittämättömyys

Toimijan oma tulkinta voi olla puutteellinen

- aikomattomat seuraukset, toiminnan kulttuuriset merkitykset
- onko tutkimuksen *pyrkimys* kuvata vain tutkittavan omia käsityksiä?
- rajoittuminen toimijan näkökulmaan on pitäytymistä tämän tiedollisiin rajoitteisiin – esim. tiedostamattomat tekijät toiminnalle

Käyttäytyminen voi olla *sosiaalisten tilanteiden ja normien ja kulttuuristen merkitysten* ohjaamia ja seuraukset riippuvat niistä

- systemaattisuutta, josta voi olla yleisempää tietoa
- kulttuuristen merkitysten ja vallitsevien normien tuntemus voi selittää toimintaa paremmin kuin yksilön uskomukset omasta toiminnastaan
- toiminnan tiedostamattomilla syillä ja vaikutuksilla voi olla sosiaalinen tai kulttuurinen funktio, joka on tutkimuksellisen kiinnostuksen kohde

Kulttuuristen merkitysten ymmärtäminen

Kulttuuri: jaettujen merkitysten, uskomusten, sääntöjen ja tapojen järjestelmä

Merkityksen suhteellisuus

- merkitys on suhteessa tulkinnalliseen näkökulmaan
- merkitys on holistista: merkitykset riippuvat toisistaan
- merkityksillä on konteksti
- merkitykset muuttuvat

Tulkinnan päämäärä?

- yksilön toiminta (itselle, jollekin toiselle, tietyssä kontekstissa) – voi edellyttää kulttuurisen kehyksen ymmärtämistä
- kulttuurinen kehys

Mitä on kulttuuri?

Biologisesti: ”pehmeä” perinnöllisyys – kulttuuri siirtämisen mediumina

- muu kuin geenit: peritty muokattu ympäristö (mukaan lukien esinekkulttuuri), käyttäytymisen vaikutukset, symboliset järjestelmät
- sosiaalinen oppiminen: taidot, uskomukset, asenteet, normit, symboliset merkitykset (esim. kieli)
- ei vain ihmisen ominaisuus

Kulttuuri järjestelmänä: tietty kulttuurisesti siirtyvien asioiden kokonaisuus

- ei yleensä homogeeninen vaan sisäisesti varioiva
- määrittelevänä tekijänä eri yhteisöjen *erot*

Kulttuuri on ihmisen biologinen piirre

- evoluution tuote, perustuu psykologisiin kapasiteetteihin
- osa ihmisen käyttäytymisen plastisuutta

Sosiaalista ontologiaa: sosiaaliset säännöt

Regulatiiviset säännöt

- säätelevät toimintaa
- normatiiviset odotukset
- rikkomisesta rankaistaan

Konstitutiiviset säännöt

- jaetut merkitykset jotka määrittelevät toiminnan
- sääntöjä käytetään tekemään asioita
- esim. viittaaminen, lahjan antaminen, äänestäminen, shakin säännöt
- sama sääntö voi olla regulatiivinen ja konstitutiivinen samaan aikaan

Kulttuuriset odotukset ja stereotypiat

- sisäistettyjä oletuksia siitä, miten käyttäytyään

Normien sisäistäminen

- sääntöjen oppiminen ja automatisoituminen

Sosiaalista ontologiaa: roolit ja performanssit

Performatiiviset aktit

- konstitutiivisten sääntöjen ohjaamaa toimintaa
- esim. avioliiton solmiminen, lain säätäminen

Konstitutiiviset roolit

- konstitutiivisten sääntöjen ohjaamia
- tuovat mukanaan kykyjä (performatiiviset aktit) ja valtasuhteita
- esim. poliisi, pappi, tuomari, opettaja, sukupuoliroolit

Konstitutiivisia sääntöjä pitävät yllä yksilöt

- yksilöt voisivat toimia toisinkin: ei yliyksilöllisiä vaikuttavia voimia
- yksiöt ylläpitävät sääntöjä ja rooleja käyttämällä niitä
- mutta: yksittäinen henkilö ei voi vaikuttaa niihin

Sosiaaliset instituutiot

Sosiaaliset instituutiot: sosiaalisen todellisuuden ”oliot”

- raha, avioliitto, valtiot, lait, omaisuuden vaihto jne.
- ovat olemassa, koska *kollektiivisesti uskomme* niin: sosiaalisia konstruktioita

Kollektiiviset uskomukset ja päämäärät

- yksiöiden jakamia uskomuksia ja päämääriä
- kaikki uskovat, että ”me uskomme” tai että yleisesti uskotaan
- esim. uskomus setelin toimivuudesta rahana perustuu siihen, että kaikkien muiden oletetaan pitävän sitä rahana, ei sen itsenäiseen arvoon
- raha itsessään instituutiona epäintuitiivinen: se ei ole reaallinen substanssi vaan syntyy tyhjästä (nykyjärjestelmässä lainan antamisessa)

Sosiaalisen todellisuuden todellisuus

Toimijoista riippuvat ja riippumattomat ominaisuudet

- rahan fyysiset ominaisuudet ovat riippumattomia, rahuus riippuvaista
- jos kollektiivinen ylläpito lakkaa, ominaisuus katoaa

Riippumattous yksittäisestä toimijasta

- setelin rahuus ei katoa yksittäisen toimijan uskon puutteesta
- sosiaaliset instituutiot linkittyvät ja osa rakentuu toisten varaan

Miten ymmärtää kulttuuria?

Käyttäytymisen kuvaaminen ei riitä, sen asettaminen omaan viitekehykseen johtaa harhaan

Kulttuuristen merkitysten ja sääntöjen ymmärtäminen sisältäpäin

- kulttuurin opettelu; esim. etnometodologia
- kulttuurin *edustajatkään* eivät ole kulttuurinsa asiantuntijoita
- mutta: kulttuurintutkijalla on *teoreettinen viitekehys* josta hän tarkastelee kohdettaan
- havaintojen tekeminen on taitolaji

Haaste: ennakkoluulojen ja omien arvojen pitäminen pois havainnoinnista

- kulttuurintutkijoiden taipumus *metodologiseen relativismiin*: esim. tutkimuskohteen uskomuksia ei kyseenalaisteta

Kulttuuri selittävänä tekijänä

Yksilöt eivät atomeja, vaan riippuvat toisistaan

- yksilönkehitys: ihminen kasvaa kulttuuriseen ja sosiaaliseen ympäristöön, jossa oppii asioiden ja tekojen merkitykset
- sosiaaliset normit, muiden näkemykset jne. vaikuttavat (kausaalisesti) yksilön näkökulmiin, asenteisiin ja arvoihin
- toiminta ja ajattelu tapahtuvat kulttuurisessa kontekstissa, joka vaikuttaa päämääriin, toimintamahdollisuuksiin ja tekojen merkityksiin

Ylikorostamisen vaarana *kulttuurideterminismi*

- = kulttuuri paitsi selittää sosiaaliset faktat, myös määrää yksilön toiminnan, ajattelun jne.
- kulttuurit eivät ole yhtenäisiä eivätkä ihmiset kulttuurien marionetteja: yksilöt *käyttävät* kulttuurisia merkityksiä
- myös biologialla on merkitystä

Kulttuuri selittävänä tekijänä

Seurauksia yksilön toiminnan selittämiseksi:

- toimijan antamat merkitykset omalle toiminnalleen tulevat ympäröivästä kulttuurista, joten ympäröivä kulttuuri tunnettava
- toiminnan merkitys ja seuraus kulttuurisessa kontekstissa voi olla toimijan itsensä tavoittamattomissa: kohteen itseymmärryksen tavoittaminen ei riitä
- mutta: *kulttuurit* eivät selitä kulttuurisia eroja, kulttuuriset erot *määrittelevät* ”kulttuurien” eroja

Kulttuurirelativismi?

- = eri kulttuurit elävät ”eri maailmoissa”, jotka ovat kulttuurisesti ja sosiaalisesti konstruoitua
- metodologinen periaate vai radikaali väite todellisuudesta?
- erilaiset kulttuuriset tavat kategorisoida todellisuutta ei tarkoita, että kategorisoitava todellisuus olisi erilainen

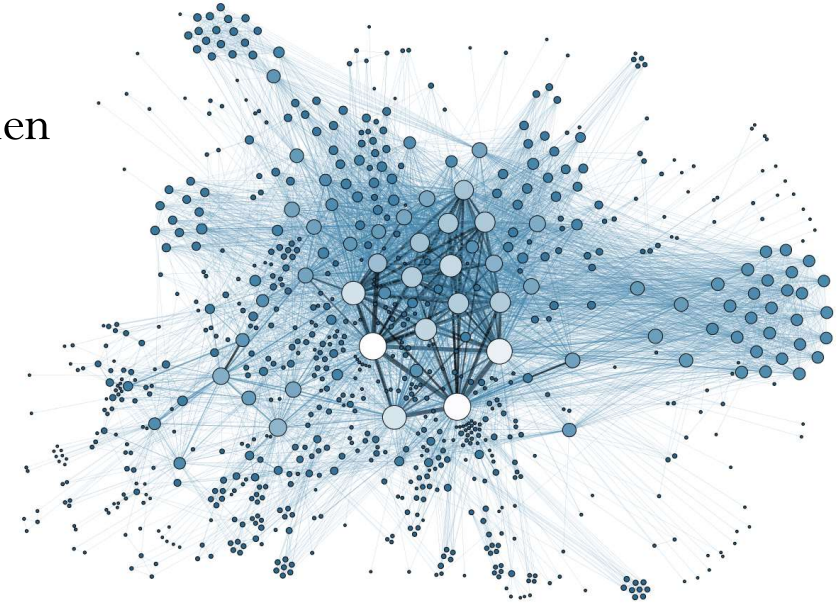
Sosiaaliset rakenteet ja mekanismit

Sosiaaliset rakenteet:

- kulttuuristen merkitysten, sosiaalisten instituutioiden ja sääntöjen kokoelma
- tavat, joilla sosiaaliset instituutiot ovat yhteydessä
- tavat, joilla ihmiset ovat vuorovaikutuksessa
- yhteiskuntaluokat, valtahierarkiat
- yksilöiden toiminta aiheuttaa rakenteet
- yksilön toiminta on rakenteiden rajoittamaa

Sosiaaliset mekanismit:

- sosiaaliset rakenteet vaikuttavat siihen, millaisia seurauksia teoilla on
- sosiaalinen mekanismi = sosiaalisten rakenteiden yhdistämä selityksellinen suhde
- yhteiskunnallisissa ilmiöissä voi olla säännönmukaisuuksia, jotka eivät palaudu yksilöiden toimintaan

Ihmisloukat

Ihmisloukat eivät yleensä ole olemuksellisia

- olemus: jotain, jonka kaikki jäsenet jakavat ja josta seuraa välttämättä jaettuja ominaisuuksia

Ihmisloukista voi silti löytyä yleistyksiä

- samankaltaisuuden *perheyhtäläisyys*
- selittävänä tekijänä jokin mekanismi, ei kuuluminen luokkaan

Ihmisloukkien vuorovaikutteisuus

- luokittelu itsessään voi olla luokkaa ylläpitävä mekanismi: eri ryhmien kohtelevinen eri tavalla, luokitteluun liittyvien sääntöjen sisäistäminen
- esim. sukupuolten luokitteluun liittyvät käytännöt
- myös tieteellinen tieto voi tulla osaksi luokittelua ylläpitäviä käytäntöjä
- esim. tilastolliset erot sukupuolieroista muuttuvat odotuksiksi

